

Пәні бойынша оқыту
бағдарламасының (Syllabus)
титулдық парағы

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.3/37

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті
Химиялық технологиялар және жаратылыстану факультеті
Биология және экология кафедрасы

050807 – Орман шаруашылығы мамандығы студенттеріне арналған
Орман аңдары мен құстарының биологиясы

ПӘНІ БОЙЫНША ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ (Syllabus)

Павлодар

Пәні бойынша оқыту
бағдарламасын (Syllabus)
бекіту парағы

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.3/38

БЕКІТЕМІН

ХТжЖФ деканы

_____ Ахметов Қ.Қ.

20__ж. «__» _____

Құрастырушы: _____ аға оқытушы Табуктинова Д.Ж.

Биология және экология кафедрасы

Орман аңдары мен құстарының биологиясы пәні бойынша
050807 – Орман шаруашылығы мамандығы студенттеріне арналған

ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ (Syllabus)

Бағдарлама «__» _____ 20__ж. бекітілген жұмыс оқу бағдарламасының
негізінде әзірленген.

2011 ж. «__» _____ кафедра отырысында ұсынылған № __
хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ Жумадина Ш.М. 20__ж. «__» _____

Факультет оқу-әдістемелік кеңесімен құпталған 2011ж. «__»
_____ № __ хаттама

ОӘК төрағасы _____ Нургожин Р.Ж. 20__ж. «__» _____

1 Оқытушылар туралы мәліметтер және байланысу ақпараттары

Табуктинова Динара Жангалиевна, аға оқытушы

Биология және экология кафедрасы А корпусында Ломов көшесі, 64 үй, А-356 аудиторияда орналасқан. Байланысу телефоны 673685, вн (12-57).

2 Пән туралы мәліметтер

Пән , семестерлерде оқытылады, ұзақтылығы 15 апта. Пәннің жалпы сағат көлемі 45 сағат, оның ішінде дәрістік – 15, СӨЖ – 15, СОӨЖ - 15 сағат берілген. Бақылау түрі – емтихан.

3 Пәннің еңбек сыйымдылығы

Семестр	Кредиттар саны	Аудиториялық сабақ түрлері бойынша қарым-қатынас сағаттарының саны						Студенттің өздік жұмысының сағат саны		Бақылау нысаны
		барлығы	Дәріс	практика	Зертханалық	студиялық	жеке	барлығы	СРСП	
5	2	37,5	15	7,5	15	-	-	52,5	37,5	Емтихан

4 Пәннің мақсаты - орман шаруашылығының инжсиерлерін орман аңдары мен құстарының биологиясы саласында кәсіби дайындау, жануарларды табиғат ортасында анықтауға машықтандыру мен меңгерген білімін жануарларды тиімді пайдаланудың биологиялық негіздерін жасау үшін қолдану болып табылады.

Пәннің міндеті - орман шаруашылығы ісі бакалаврларын орман орнитологиясы, орман териологиясы мсн аңшылық тану саласы бойынша кешенді орман шаруашылығын жүргізу үшін қажетті негіз болатын теориялық және практикалық білімді меңгеру болып саналады.

5 Білімге, икемділікке және машықтарға қойылатын талаптар

Пәнді игеру нәтижесінде студент:

- сүтқоректілер мен құстардың систематикалық, морфологиялық және физиологиялық ерекшеліктерін;
- құстар мен аңдардың ішкі және сыртқы құрылыстарын;
- жануарларды жіктеудің негізгі принциптерін;
- орман аңдары мен құстарының тіршілігін, таралуын және санының өзгеру себептерін;
- аңдар мен құстардың кластарын, отрядтарын, тұқымдастарын, туыстарын мен түрлерін бас сүйектері, қаңқалары, ұшалары мен терісі бойынша анықтау тәсілдерін;
- сүтқоректілер мен құстар кластарының жалпы сипаттамасын, олардың ұқсастықтары мен ерекшелену белгілерін;
- мекен ету ортасына, қоректенуіне және жылдық тіршілік циклінің кезеңдік құбылыстарына байланысты жануарлардың негізгі экологиялық топтарын;
- аңдар мен құстардың биологиясын, экологиясын және мінез-құлқын

білуі тиіс.

Студент оқу кезінде: анықтауыштарды пайдалануды және коллекциялық материалдар арқылы (бас сүйек, қаңқа, тұльш, тері, ұша) аңдар мен құстардың кластарын, отрядтарын, тұқымдастарын, туыстарын, түрлерін және түршелерін анықтауды; табиғатта жануарларды бақылай білуді және оларды өзінің іс-әрекетінде пайдалануды;

- негізгі орман құстары мен аңдарын сыртқы пішіндері мен систематикалық белгілері бойынша ажыратуды;
- орманда құстар мен аңдарды есептей білуді;
- пайдалы орман құстары мен аңдарының санын көбейту бойынша шаралар жүйесін жобалауды және олардың экономикалық тиімділігі бағалауды;
- биотехникалық, қалпына келтіру, аңшылық шаруашылық шараларды сауатты өңдеуді **үйренуі тиіс.**

6 Пререквизиттері: Осы пәнді меңгеру үшін төмендегі пәндерді меңгеру кезінде алынған білім, икемділік және машықтар қажет құрылымдық ботаника, қсімдіктер системаикасы, омыртқасыздар және омыртқалылар зоологиясы,, цитология және гистология, генетика және т.б.

7 Постреквизиттері:

Пәнді меңгеру кезінде алынған білім, икемділік және машықтар келесі пәндерді меңгеру үшін қажет: Биологиялық экология, жеке даму биологиясы, жануарлар жүйесі және зоологиялық номенклатура, зоологиядан үлкен практикум.

8 Тақырыптық жоспар

№ п/ п	Наименование тем	Количество контактных часов по видам занятий			
		лекци и	практ и- чески е (сем)	лабор а- торн ые	СРС
1	Введение. Общая характеристика класса птиц	1	-	-	2
2	Физиологические и экологические особенности птиц	1	-	1	2
3	Экологические группы птиц и жизненные циклы птиц	2	1	-	2
4	Внешнее и внутреннее строение птиц	-	-	2	4
5	Практическое значение и охрана птиц	-	1		3
6	Систематический обзор класса птиц	1	-	2	2
7	Общая характеристика класса млекопитающие	1	1		2
8	Внешнее и внутренне строение млекопитающих	-	-	2	4
9	Экологический обзор и жизненные циклы млекопитающих	2	-	2	2
12 21 0	Практическое значение млекопитающих	-	1	-	3
12 С ис те ма	Птицы и звери как компонент лесного биогеоценоза	2	-	-	3

ти че ск и й об зо р м ле ко п ит а ю щ их 1 1					
1 3	Биоценотическая роль и лесохозяйственное значение зверей и птиц – потребителей вегетативных органов растений	-	-	2	3
1 4	Биоценотическая роль и лесохозяйственное значение зверей и птиц – потребителей генеративных органов растений	-	-	2	3
1 5	Биоценотическая роль и лесохозяйственное значение насекомоядных и хищных птиц и зверей в лесных биогеоценозах	-	1	-	3
1 6	Защита древостоев от повреждений лесными животными	1	1	-	2
1 7	Поведение лесных зверей и птиц	-	1,5	-	2
1 8	Охотоведение. Состояние лесного охотоведения в Казахстане	3	-	-	2,5
1 9	Основные методы учета объектов охоты. Основы биотехнии	-	-	-	3
2 0	Техника добывания охотничьих животных. Правила пользования на охоте. Охотничья этика	-	-	-	3
И Т О Г О :	15	7,5	15	52,5	

9 Пәннің қысқаша сипаттамасы (5-8 сөйлем)

“Орман аңдары мен құстарының биологиясы” курсы сүтқоректілер мен құстардың өмір тіршіліктерінің заңдылықтарымен таныстырады және аталған пәннің жалпы биологиялық белгісі бар. Сонымен қатар организмнің функцияларын реттеуге жаңа биотехнологиялық тәсілдерін зерттемелеуіне теориялық негіздерге жағдай тудырады.

10 Курс компоненттері

Тәжірибелік сабақтардың мазмұны

1 тақырыб. Құстардың экологиялық топтары мен тіршілік циклдері

Құстардың экологиялық топтары. Қанаттарының, аяқтарының және тұмсығының құрылысының ерекшеліктері. Ашық кеңістікте мекендейтін құстар. Су құстары. Ауа қапшықтарының, құйымшақ бездің маңызы.

Құстар тіршілігінде кезендік құбылыстар. Жылдық тіршілік циклі. Тәуліктік және мерзімдік ырғақтар. Жыныс диморфизмі мен оның пайда болу формалары. Құстардың даму типтері. Түлеу.

2 тақырыб. Құстардың практикалық маңызы

Құстар және орман. Өртүрлі орман типтерінде құстардың таралуы. Орманды қорғау үшін құстарды еліктіру техникасы. Құстарды қыста қоректендіру.

3 тақырыб. Сүтқоректілер класының жалпы сипаттамасы

Сүтқоректілердің пайда болуы мен эволюциясы. Сүтқоректілер класындағы жануарлардың негізгі белгілері. Прогрестік дамуы. Биологиялық ерекшеліктері. Олардың паналары.

4 тақырыб. Сүтқоректілердің практикалық маңызы

Сүтқоректілердің шаруашылық маңызы. Олардың эпидемиологиялық ролі. Аңшылқ шаруашылығына зиян келтіретін сүтқоректілер.

5 тақырыб. Орман биоценозында жәндікпен қоректенушілер және жыртқыш құстар мен аңдардың биоценодикалық ролі мен орманшаруашылық маңызы

Жәндікпен қоректенушілер және жыртқыш құстар мен аңдардың қоректену ерекшеліктері және биоценодикалық ролі.

6 тақырыб. Орман аңдарымен ағаштарды зақымдаудан сақтау

Кеміргештердің физиологиялық және морфологиялық ерекшеліктері. Орман ағаштарды аңдармен зияндаудың маңызы. Ағаштарды аңдардан қорғау. Орман құстарды орманды қорғауға беімдеу.

7 тақырыб. Орман құстары мен аңдардың мінез-құлқы

ЖЖӨ туралы түсінік, рефлексстер. Рефлексстегі мінез-құлықтағы ролі. Активті және пассивті мінез-құлық.

Зертханалық сабақтардың мазмұны

1 тақырыб. Құстардың физиологиялық және экологиялық ерекшеліктері

2 тақырыб Құстардың ішкі және сыртқы құрылысы

3 тақырыб Құстар класына систематикалық шолу

4 тақырыб Сүтқоректілердің сыртқы және ішкі құрылысы

5 тақырыб Сүтқоректілерге экологиялық шолу және тіршілік циклдері

6 тақырыб Сүтқоректілерге систематикалық шолу

Өздік оқуға арналған тақырыптар

- 1) Қазақстанның эндемик құстары. [3,4,6].
- 2) Құстардың орман, дала шөлдала, таулы аймақтарға бейімделуі. [3,4,6].
- 3) Түрлі құстар экологиялық топтарының ұшып келуі мен кетулерінің кезектілігі. [3,4,6].
- 4) Жыныстық деморфизм және оның көрінісі. [3,4,6].
- 5) Ұя түрлері, оны анықөтау мен есептеу әдістері. Ұяларының пішіндері.

[3,4,6].

Бақылау түрлеріне сәйкес мөлшер үлесі

№ р/н	Қорытынды бақылау түрі	Бақылау түрлері	Бақылау құрамының бөлімі
1	Емтихан	Емтихан	0,4
		Күнделікті үлгерім мөлшері	0,6

СӨЖ тапсырмаларын орындау және тапсыру жөніндегі және «Орман аңдары мен құстарының биологиясы» пәні бойынша 050607 – Биология, 050701 - Биотехнология мамандықтары бойынша іштей оқу нысанындағы студенттерге арналған **бақылау шараларының күнтізбелік кестесі**

1 рейтинг (6 семестр)											
Апталар		1 сабақ үшін макс. балл	1	2	3	4	5	6	7	8	Барлығы
Максималды балл			36		14		36		14		100
Дәрістерге қатысу және дайындалу	СӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ДҮТ 1,2		ДҮТ 3,4		ДҮТ 5,6		ДҮТ 7,8		16
	Бақылау нысаны		У		У		У		У		
	Макс.балл	2	4		4		4		4		
Материалды өздігінен меңгеру	СӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ӨОҮТ2		ӨОҮТ 2		ӨОҮТ3		ӨОҮТ4		40
	Бақылау нысаны		К		К		К		К		
	Макс.балл	5	10		10		10		10		
Пән тақырыптары бойынша білімді бақылау	СӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ПТД				ПТД				44
	Бақылау нысаны		Т1				Т2				
	Макс.балл	11	22				22				
2 рейтинг (2,4 семестр)											
Апталар		1 сабақ үшін макс. балл	9	10	11	12	13	14	15	Барлығы	
Апта ішіндегі максды балл			38		14		38		10		100
Дәрістерге қатысу және дайындалу	СӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ДҮТ 9,10		ДҮТ 11,12		ДҮТ 13,14		ДҮТ 15		17
	Бақылау нысаны		У		У		У		У		
	Макс.балл	2	4		4		4		5		
Материалды өздігінен меңгеру	СӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ӨОҮТ5		ӨОҮТ6		ӨОҮТ7		ӨОҮТ8		35
	Бақылау нысаны		К		К		К		К		
	Макс.балл	5	10		10		10		5		

Пән тақырыптары бойынша білімді бақылау	СӨЖ түрі/есеп беру нысаны		ПТД		ПТД	
	Бақылау нысаны		T1		T2	
	Макс.балл	12	24		24	

48

Шартты белгілеулер: 1 ДҮТ – №1 дәрісті дайындау үшін берілетін үй тапсырмасы; Қ – оқу үрдісіне қатысу; 1Т –№1 тест.

Кафедра отырысында ұсынылған 2010ж. «__»_____ №__ хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ Жумадина Ш.М. 2011ж. «__»_____

11 Курс саясаты

Студенттер сабақты босатпай, мұқият әрбір сабаққа дайындалып, бағдарлама бойынша барлық дәрістік мен өзіндік жұмыс жоспарын дер кезінде орындап, мұғалімнің берген тапсырмаларын тиянақты, сапалы жасап, оқу бағдарламасына сәйкес көрсетілген барлық бақылау түрлерін толық тапсыру қажет.

Сабақ босатқан, үлгерімі нашар студенттер өз тәртібіне жауапты болулары қажет. Себебсіз сабақ босатқандары үшін, студент қатаң тәртіпке шақырылады да, олардың бағалау рейтингтеріне зардабы тиеді. Олардың оқу көрсеткіштерінің балдары қысқартылады:

- дәріс сабақтарды босатқаны үшін – 1,0 балл (1 сабаққа) кесіледі.

- әрбір босатылған және соңынан тапсырылмаған өздік сабақ үшін 1,5 балл, ал студент келесі сабаққа дейін босатқан сабағын дайындалып, тапсырса, рейтинг бойынша қарастырылған баллдан 1 балл төмендейді.

Семестрде 2 аралық бақылау қарастырылған. Тест әдісімен бақылау бағдарлама бойынша пәннің бір бөлігін өткеннен соң жүргізіледі және әр бөлік 25 сұрақтан құралады.

Қорытынды бақылау – емтихан, тест арқылы жүргізіледі.

Көрсетілген талаптар тек қана студенттердің алған білімінің сапасын жоғарлатуға бағытталған.

Курстың саясатына сәйкес студенттердің оқуға деген ынтасы мен қатнасы университет тәртібімен саясатына сәйкес болу керек.

Соңғы қорытынды баға төмендегідей негіздер бойынша қойылады:

1. сабаққа қатысу және дәріс конспектісін тексеру.
2. өздік жұмыстарға белсенді қатысып, жауап беру.
3. білімді тесттік бақылау бойынша тексеру.
4. емтиханда алынған балл

Білімді бағалау баллдық-рейтингті жүйемен жүргізіледі, күнтізбелік шаралар бойынша студент өз бағасын өзі шығарып алады. Өзіңе керекті балл жинау үшін тәжірибелік және зертханалық сабақтарға белсенді қатысу. Егер осы айтылған жағдайлар жасалмаса студент семестрдың соңында, өткен тақырыптардың барлығын айтуғы тиіс, сонда ғана барып сынаққа жіберіледі.

Семестр бойы білімді бақалау жүргізіледі.

Кез келген ереже бұзушылық аудиториядан шығару мен баллды төмендетуге дейін әкеледі. Жұмыстарды тапсыру күнтізбелік шаралар бойынша уақытында тапсырылуы тиіс.

12 Әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Базарбеков К.У. Животный мир Павлодарского Прииртышья: (позвоночные животные) / К.У. Базарбеков, О.В. Ляхов. – Павлодар, 2004. – 336с.
2. Биология лесных птиц и зверей. Под общей ред. Г.А. Новикова. Изд. 3-е, испр. и доп. М.: Высшая школа, 1996. – 377 с.
3. В.Г. Гусев. Справочник охотника. М.: Просвещение. 1991.
4. В.Д. Ильичев. Общая орнитология. М.: Академия, 2003. – 380 с.
5. В.Е. Соколов Редкие и исчезающие животные. М.: Просвещение. 1998.

Қосымша:

6. Колосов А.М. и др. Биология промыслово-охотничьих птиц СССР: Уч. пособие для студ. с.-х. вузов и биол. спец. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Высшая школа, 1983. – 311с.
- 7.Н.А. Харченко, Ю.П. Лихацкий, Н.Н. Харченко. Биология зверей и птиц. М.: Академия, 2003. – 380 с.